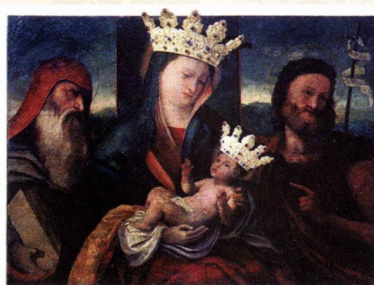

Kronanje milostnih podob

Kronanje milostnih podob je izredna milost, ki jo sv. stolica oziroma od nje pooblaščen vatikanski kapitelj sv. Petra v Rimu le redkokdaj nakloni. Vatikanski kapitelj dovoli kronanje, če so izpolnjeni naslednji trije pogoji. Prvič: Dokazati se mora čudežni začetek in starodavnost božje poti, ki prosi za milost kronanja. Drugič: Izpričati je treba množino in imenitnost čudežev, ki so se tam zgodili. Tretjič: Potrebno je dokazati, da je dotična božja pot obilno obiskana in da uživa njena podoba prav posebno čiščenje vernega ljudstva. Vsem tem pogojem se mora pridružiti še srčna želja nižje in višje duhovščine ter vsega krščanskega ljudstva – vernikov.

Glede čudežnih milosti Sveta Gora od vsega začetka slovi daleč naokrog. Imamo dve priči, da je Marija v prvem stoletju po prikazanju svojega kraljevanja na Sveti Gori vernemu ljudstvu zelo velikodušno pomagala, kakor mu je obljubila. Prva priča: Zgodovinar in redovnik Gaspere Pasconi (1688 Gorica – 1754 Solkan) je pisec prvega pregleda zgodovine božje poti na Sveti Gori. Zapisal je, da je že leta 1745 naštel po cerkvenih stenah več kot 500 zaobljubenih podob in drugih predmetov. Mnogi od teh so že takrat zaradi visoke starosti razpadli. Druga priča: Po vsej goriški deželi se na začetku 18. stoletja pojavijo zahteve, da bi milostno podobo Matere božje slovesno kronali.

Fotografije kronanih podob Trsatske, Svetogorske in Čenstohovske Matere Božje

Tako je Sveta Gora brez težav dosegla odobritev kronanja. Sveta Gora je uživala sloves božje poti izrednih milosti. Resničnost obilnih čudežnih uslišanj je bila za Sveto Goro gotova stvar.

Kronanje Marijine podobe izven Italije

Prvi tak dogodek je bilo kronanje čudodelne slike Milostne Matere na Trsatu, 8. septembra 1715. Drugo kronanje milostne podobe je doživela Sveta Gora 6. junija 1717. Tretje kronanje pa se je dogodilo v Čenstohovi na Poljskem 8. septembra 1717.

Spomin na kronanje je na Sveti Gori vsako leto tretjo nedeljo po binkošti, na praznik, imenovan KRONANCA. Je premakljiv praznik, prav tako kot velika noč in vsi velikonočni prazniki.

Sveta Gora, 23. november 2025
Predstavitve obsežne študije:

Kronanje Marijine milostne podobe na Sveti Gori leta 1717

Avtor: dr. Matej Hriberšek

Na Sveti Gori je bil v nedeljo, 23. novembra 2025, pomemben dogodek. Slavnost se je začela s sveto mašo ob 16. uri v veličastni baziliki Kraljice Svetogorske. Slovesno sveto mašo je daroval vikar p. dr. Miran Špelič skupaj s p. dr. Chistianom Gostečnikom, provincialom Slovenske frančiškanske province Svetega Križa ob somaševanju p a t r o v frančiškanov s Svete Gore, p. Bogdanom Knavsom in p. Bernardom Goličnikom.

Glasbeni del svete maše sta obogatili sopranistka Polona Kante Pavlin in organistka Mirjam Furlan.

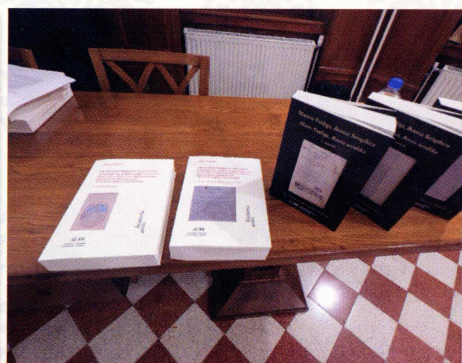
Po končani sveti maši se je precej udeležencev bogoslužja preselilo v prostorno samostansko obednico, ki je bila preurejena v dvorano. Dr. Matej Hriberšek (klasični filolog, docent na Filozofski fakulteti v Ljubljani) je duha željni množici predstavil svojo monografijo z naslovom *Kronanje Marijine milostne podobe na Sveti Gori leta 1717*. Pogovor je povezoval zgodovinar dr. Renato Podbersi; z avtorjem monografije se poznata že iz študentskih let, zato je pogovor stekel nadvse sproščeno in z bogatimi vložki voditelja.

Med sveto mašo ob 16. uri

Dr. Matej Hriberšek med predstavitvijo

Fajdigova »Bosna serafska« z novo obleko v slovenskem jeziku, obogatena s komentarji in spremno študijo.

Zajetna monografija je izjemnega pomena, kajti brez poznavanja zgodovine in vsega dogajanja v teku časa je narodu nemogoče »stati in obstati« (Primož Trubar). Knjiga dr. Mateja Hriberška je torej neprecenljivega pomena, ne samo v verskem pogledu, tudi z zgodovinskega vidika je nepogrešljiva in nadvse pomembna v odstiranju kulturnega življenja v zgodnjem 18. stoletju. Je prevod obsežnega rokopisa Bosna serafska izpod peresa p. Mavra Fajdige (1734 -1790).

P. Maver Fajdiga, frančiškan, je duhovniško posvečenje prejel v Gorici, potem služil Bogu in ljudem po različnih samostanih, predvsem na Trsatu in Novem mestu, nekaj časa tudi na Sveti Gori. Kot arhivar in knjižničar je po samostanih zbiral gradivo za zgodovino frančiškanskega reda in vse pregledno popisal od prihoda prvih redovnih bratov na območje Balkana sredi 14. stoletja do svojega časa. Popisal je petnajst samostanov. Izjemno delo, ki ni doživelo natisa. Je pa rokopis v celoti ohranjen.

Delo dr. Mateja Hriberška je znanstveni prepis kroniškega zapisa p. Mavra Fajdige, opremljenega s komentarjem in dodano spremno študijo. Dogodek kronanja je predstavljen v dveh zvezkih. V prvem zvezku so zbrana dejstva o samem dogodku kronanja. Drugi zvezek pa vsebuje komentar k Fajdigovemu opisu kronanja: zgodovinski in kulturni oris dogodka. Dr. Hriberšek se je posebej zaustavil ob Fajdigovem opisu okrasja Svete Gore, pripravljenega za praznovanje kronanja: slavlilni napisi, simbolni emblemi; kar šestintrideset (36) emblemov je naštetih. Razlage simbolike emblemov nudijo oris emblemov in predstavitev razvoja simbolnih pomenov skozi zgodovino. Med mnogimi izjemno zanimivimi emblemami se je avtor na predstavitvi na Sveti Gori zaustavil ob sedemindvajsetem. Na njem je narisano drevo jesen: v senci

košatega jesenovega drevesa smo varni pred vročino in predvsem pred piki kač. Dr. Hriberšek se je spraševal, zakaj ravno jesen. V svojem raziskovanju je »prispele« do Plinija starejšega (rimski pisec, učenjak in častnik iz prvega stoletja po Kristusu) in pri njem našel razlago, da listje jesenovega drevesa brani pred piki kač. Sicer pa se vsak emblem nanaša na Marijo in vlogo Svete Gore. Na vsakem emblemu je ogromno simbolike.

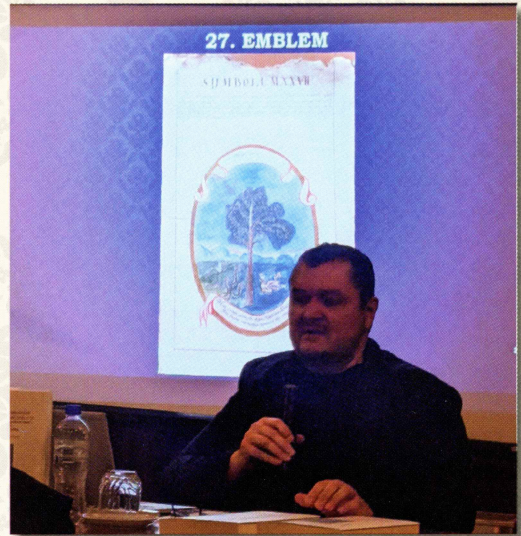
Kako je knjiga Kronanje Marijine milostne podobe na Sveti Gori leta 1717 nastajala? Prvo srečanje avtorja dr. Mateja Hriberška z rokopisom sega v leto 2009. Nanj ga je opozoril dr. Jože Škofljanec iz Arhiva Republike Slovenije, ki se kot zgodovinar ukvarja z zgodovino frančiškanskega reda. Rokopis vsebuje 1235 strani. Po tem dogodku so leta hitro minevala in že smo v letu 2017, ko je Sveta Gora praznovala 300. obletnico kronanja Marijine milostne podobe. Na Sveti Gori je bil ob tem jubileju simpozij.

Na ekranu so predstavljeni fotokopirani deli rokopisa p. Fajdige

S Fajdigovega rokopisa so pobrisali prah, prevajanje pa ni steklo brez zapletov in nepredvidenih dogodkov. Tudi pandemija je dodala svojo nadlogo. Obsežno delo pa se je v drugi polovici leta 2024 vendarle zaključilo; knjiga je zagledala luč sveta v letu 2025.

Dr. Matej Hriberšek se je z rokopisom ukvarjal šestnajst let. Pravi, da je monografija rezultat skupinskega dela in se je pri tem zahvalil prisotnima sodelavcema, dr. Renatu Podbersiču in dr. Vojku Pavlinu. Oba sta v en glas in v svoji skromnosti takoj pripomnila, da njun vložek skoraj ni omembe vreden in da je prav minimalen glede na orjaško delo prevajalca. Velja pa pri tem poudariti, da z majhnimi koraki dosežemo velike razdalje in z drobnimi dejanji naredimo nekaj velikega, kar je dr. Hriberšek potrdil takole: Telefonski klic iz Miklavža na Dravskem polju v Gorico je včasih v enem stavku rešil prepreko, ki je zavirala prevajanje in potem je vse lepo steklo dalje. Za osvetlitev zahtevnega dela: šest mesecev, šest sto strani prevoda in pohvala prevajalca dr. Hriberška p. Fajdigi: lepa latinščina, ki se lepo bere, le s terminologijo, ki je zelo specifična, so bile težave. Morda se komu utrne vprašanje, zakaj je p. Fajdiga pisal v latinščini in ne v katerem drugem jeziku, nemškem, italijanskem ... Dr. Hriberšek pojasni: »V samostanih so živeli patri z vseh vetrov, zato je bilo zanje najbolj smiselno, da so se sporazumevali v latinščini. Vsi so jo obvladali.« Še to je dodal v podporo prevodu, ker je s tem rokopis rešil pozabi v zaprašenem arhivu: »Arhiv je kot denar v banki. Če ga ne uporabljaš, je to mrtev material.« Pa tega ne smemo pozabiti: prevod Fajdigove kronike ne vsebuje samo zgodovine frančiškanov; to je naša zgodovina. Ni prihodnosti, če ni vedenja o preteklosti. Ta kronika veliko pove o našem preteklem prostoru, ki sploh ni bil tako skromen, kot bi mislili. Zato je Fajdiga tako pomemben.

Dr. Matej Hriberšek razlaga simboliko 27. emblema

Dr. Renato Podbersič pa je glede prevoda in prevajalca povedal: »S prevajanjem takšnega in tolikšnega dokumenta se ne spopade vsak prevajalec. Res je na prvem mestu strokovnost, toda brez sočutja, globokega čutenja; brez duhovnosti, ki ni dana vsakemu; brez prodora v globine duha, ki ji je lastna svetost, knjige Kronanje Marijine milostne podobe na Sveti Gori leta 1717 ne bi bilo. Hvala, dr. Matej Hriberšek.«

Toliko zanimivega je bilo obelodanjenega na predstavitvi Hriberškove monografije, tudi dogodek kronanja bi bilo vredno predstaviti z mnogih zornih kotov. Neizpodbitno pa drži, da je bilo kronanje milostne podobe Marije s Svete Gore, 6. junija 1717, največji krščanski dogodek na Goriškem.

V razmislek: Ali si je sploh mogoče zamisliti, s kakšnimi občutji je množica na dan kronanja napolnila goriški Travniki in vse ulice v neposredni bližini. Večinoma so bili to preprosti kmečki ljudje. Tri leta pred tem (1714) so se člani njihovih družin udeležili tolminskega punta. Z vseh strani, ne samo s tolminskega, tudi z vipavskega konca so prihajali kmetje v Gorico, da bi jim gospoda

priznala in spoštovala njihove pravice. Niso pridobili tega, kar jim je pripadalo. Nasprotno. Enajst voditeljev upora so nečloveško pokončali, obglavili, razčetrili, dele njihovih teles pa obesili po drogovi na obrobju Travnika vse naokrog. Sramotno dejanje rabljev se je zgrnilo na pravičnega. Ponižano ljudstvo je poslej živelo v še večji bedi in tolklo še hujšo revščino kot prej.

Zna biti, da dež v treh letih še ni spral iz vseh kotičkov čisto vse krvi puntarjev, ko so na Travniku že postavljali oder za slovesno kronanje. V zraku je valovalo veselje, o krutem dogodku izpred treh let pa niti besedice. Oblastnik, ki počne grozote, nima sočutja, o tem ne razmišlja, še manj govori, ljudje pa so krvave rane srca skrivali kot p. Pij svoje stigme. Imeli pa so upanje. Zato so prišli. Nad trideset tisoč ljudi se je zbralo v Gorici na slovesnem dogodku kronanja. Svetogorska Kraljica je po nedeljskem kronanju »prespala« v solkanskem hospicu bratov frančiškanov in se naslednje jutro vrnila v svojo hišo na Goro, tam pa še ves naslednji teden sprejemala trume romarjev in jim delila obilne milosti. Beneški pevci in godbeniki, ki so sodelovali na kronanju v Gorici, so še ves naslednji teden ostali na Sveti Gori, sodelovali med vso osemdnevno in dvigali slovesnost izrednega dogodka. Številni spovedniki so po cele dneve presedeli v spovednicah zaradi množice vernikov, ki so želeli opraviti pobožnost čim bolj spokorno. V tednu dni je bilo razdeljenih sto triintrideset tisoč obhajil, v povprečju krepko čez šestnajst tisoč na dan.

S slovesnim kronanjem je Sveta Gora še veliko bolj zaslovela. V zgodovino se je zapisal tudi ganljiv dogodek iz tistih dni. »Ko so prinašali podobo Svetogorske Marije s Svete Gore v Gorico na kronanje, je bil med množico tudi nek prileten Jud, Mojzes Montefiori po imenu. Ko je uzrl milostno podobo, ga je prešinilo nepopisno veselje.

Vsa njegova notranjost se je pod vplivom božje milosti tako vznemirila, da ni mogel prikrivati svojih čustev; kar strmeli so vsi navzoči, ko je začel klicati: "Jaz postanem kristjan, postanem kristjan!" In res. Montefiori se je dal poučevati v sveti veri in 21. oktobra 1718 so ga v glavni cerkvi v Gorici krstili.« (Iz knjižice Pojdimmo na Sveto Goro, letnik 2016, več avtorjev, str. 142.)

Prvo in zadnje dejanje dogodka je pripadlo sopranistki Poloni in organistki Mirjam.

Kot med sveto mašo sta tudi na predstavitvi obsežne študije dr. Mateja Hriberška Kronanje Marijine milostne podobe na Sveti Gori leta 1717 sodelovali sopranistka Polona Kante Pavlin in organistka Mirjam Furlan. Sopranistka Polona je prisotne s pesmijo Ave Maria (Bach/Gounod) »uglasila« na hvalevreden dogodek, ob koncu pa jih »pospremila« z blagoslovom Deteta, ki ga Mati pestuje na milostni svetogorski podobi: »... in s Sinom nas svojim nebeškim ljubo blagoslavlja vsak čas.« Za brezhibno klavirsko spremljavo je poskrbela Mirjam Furlan.

Besedilo: Petra Zavrtanik, fotografije: Lilijana Reljič

Svetogorska Kraljica

glasilo prijateljev Svete Gore

Leto XXXI, številka 1, mali traven 2026

